

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ ТА РОЗМІЩЕННЯ САДОВО-ПАРКОВИХ ОБ'ЄКТІВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У доповіді розглядаються та аналізуються основні фактори, що впливають на формування та розміщення садово-паркових об'єктів. Досліджуються особливості та проблеми формування садово-паркових об'єктів України, створення паркового середовища, класифікація садово-паркових об'єктів.

Ключові слова: садово-паркові об'єкти, парки, класифікація парків, навколишнє середовище.

Abstract

The paper considers and analyzes the main factors influencing the formation and placement of landscape gardening projects. The features and problems of formation of garden and park facilities Ukraine, creating a park environment, classification of garden and park facilities.

Keywords: objects for gardens, parks, classification parks and the environment.

Вступ

Відпочинок людей у природному середовищі є зараз одним з найбільш важливих народно-господарських і соціальних завдань. Тому виникає необхідність здійснення теоретичного дослідження, котре виявить основні закономірності формування ландшафтної та архітектурно-просторової організації парків, виділення їх основних структурних елементів та принципів проектування, а також розробки рекомендацій щодо перспективного проектування.

Метою роботи є розкриття основних факторів впливу садово-паркових об'єктів при формуванні ландшафтної та архітектурно-планувальної організації садів та парків.

Результати дослідження

В ході дослідження встановлено, що невід'ємними факторами формоутворення садово-паркових об'єктів є соціально-економічні (соціально необхідні умови середовища, умови руху та зайнятості населення, функціональна структура обслуговуючої сфери населення), естетичні та художньо-композиційні (психологічний та естетичний комфорт, атрактивність паркового середовища), природно-кліматичні (захист від зовнішнього середовища, наявність територій ландшафтів для виробництва і споживання, наявність природних ресурсів для сфери виробництва і споживання, охорона природи (геосфери і біосфери) та науково-виробничі (конструктивно-технологічні) рішення елементів штучного середовища, розміщення матеріальних об'єктів споживання, ефективність використання капіталовкладень, вирішення комунікацій (засобів зв'язків між елементами системи).

Встановлено, що садово-паркові об'єкти не можуть розглядатися локально, їх необхідно розглядати як одиницю єдиної рекреаційно системи певної території з урахуванням внутрішніх і зовнішніх зв'язків з навколишнім середовищем і всіма компонентами природного комплексу.

Актуальним при проектуванні парків є відповідність прийомів їхньої ландшафтної організації переважній формі і змісту відпочинку в парковому середовищі. У загальному виді до набору рекреаційної діяльності входять пасивний відпочинок у природному оточенні, діяльність під час дозвілля в установах культури, активний відпочинок і фізичні заняття, пізнавальна діяльність та аматорські заняття мистецтвом, наукою і технікою.

Окремі вікові групи населення мають свою специфіку перебування в парку, що відбивається на виборі планувальних рішень паркових просторів. Найбільш помітними є особливості в організації відпочинку дітей та людей літнього віку: максимальна розмаїтість ігрових ділянок, розвинена система площинних і просторових пристроїв, придатних для експлуатації в будь-яку пору року і побудованих з урахуванням схильностей різних вікових груп; необхідність врахування меншої мобільності, людей

літнього віку, їх схильність до перебування у частково ізольованому просторі при збереженні візуальних контактів з найбільш відвідуваними ділянками парків.

Відомо, що особливості психології перебування у природному середовищі різних вікових категорій відвідувачів впливають на вибір схем функціонального зонування паркових територій, розкриваючи планувальними засобами інтереси більш-менш рухливих груп відпочиваючих.

Світова практика створення парків, особливо в останні десятиліття, свідчить про динамічні зміни в уявленні про призначення паркового середовища, у змісті відпочинку і характері планувальної організації території. Ці зміни відбуваються в напрямку інтеграції усіляких форм відпочинку, гнучкої трансформації у використанні паркових просторів і відновленні засобів досягнення їхньої образної виразності [1].

В основу класифікації парків покладено функціональну ознаку, тобто перевагу одного, характерного виду поведження людини в природному середовищі. Наявність ведучої, домінуючої функції в парку визначає його профіль, що надає можливість використовувати частину його території для інших, підлеглих функцій.

Виявлені типологічні різновиди садово-паркових об'єктів, які диференційовано за:

- площею: малі (від 0,5га до 10га), середні (від 10га до 150га), великі (від 150га);
- функціональним типом: поліфункціональні, монофункціональні;
- місцем у системі розселення: заміські, загальноміські, районні;
- сезонністю: цілорічні, сезонні;
- типом рельєфу: нагорні, на схилі, у гірській долині, рівнинні;
- планувальною структурою: лінійні, променево-кільцеві, комбіновані) [2].

Висновки

Розглянуті фактори формування садово-паркових об'єктів не вичерпують можливої спеціалізації рекреаційних територій, але дозволяють судити про взаємозалежність функції паркового простору і специфіки його ландшафтної організації. Класифікація паркових територій говорить про різноманітність, багатогранність і неповторність архітектурно-планувальної організації цих ландшафтних осередків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зубричев О.С. Основні етапи виникнення і формування рекреаційно - розважальних територій міського середовища : [текст] / В.А. Ніколасенко, Ю.С. Олійник, О.С. Зубричев // Містобудування та територіальне планування: Наук.-техн. збірник – К., КНУБА, 2012. – Вип. 44. – С. 373–380.
2. Лазарев А.Г., Лазарева Е.В. Ландшафтная архитектура / А.Г. Лазарев, Е.В. Лазарева. Под общей редакцией А.Г.Лазарева. – Ростов-на Дону: Феникс, 2005. – 282с.

Вітюк Інна Володимирівна – магістрант факультету будівництва теплоенергетики та газопостачання, Вінниця, e-mail: vityuk.inna@mail.ru.

Науковий керівник – **Ковальський Віктор Павлович** – кандидат технічних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

The report – **Vityuk Inna Volodumirivna** – student of BM-15m, Department of construction of thermal power and gas supply, Vinnitsa, e-mail: vityuk.inna@mail.ru.

Supervisor – **Kowalski Victor Pavlovich** – Ph.D, Vinnitsa National Technical University, Vinyuysya.